

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عنوان :

چهل و هفت نکته تبلیغی از قرآن کریم

سامانه جامع محتوای تبلیغی بسته فرهنگی

www.bastefarhangi.ir

در رساندن پیام الهی به مردم، رعایت نکته هایی موجب تاثیر گذاری بیشتر است . البته این بدین معنا نیست که اگر این نکته ها رعایت شود، حتما و بدون استثناء تبلیغ اثر خواهد داشت، زیرا بسیاری از انبیاء الهی با تمام وجود و با رعایت تمام شرایط، از دین خداوند تبلیغ کردند، ولی عده ای که زمینه هدایت در وجودشان نبود - مانند زمین شوره زار - این مجاهدت ها در آنان اثر نداشت و بلکه گاهی اثر منفی در آنان مشاهده شد.

بر سیه دل چه سود خواندن و عطا / نرود میخ آهنین در سنگ

در هر حال اگر مبلغ این شرایط را رعایت کند، موجب تاثیر گذاری بیشتر در اکثر مردم است.

با مروری بر معارف قرآن و شیوه های تبلیغی این کتاب آسمانی به نکات ارزشمندی بر خورد می کنیم که در تبلیغ می تواند راهنمای مبلغان باشد.

در این نوشتار به برخی از نکات به صورت مختصر و بدون شرح، اشاره می شود . حتما عزیزان مبلغ، با دقت در این نکته ها به مطالب بیشتری دست خواهند یافت.

۱- پیام باید روشن، ساده، روان و قابل فهم و درک برای همه باشد. از این رو باید از بکار بردن عبارات و کلمات سخت و نا مانوس و غیر قابل فهم پرهیز کرد. زیرا قرآن کریم می فرماید: «وما علی الرسول الا البلاغ المبین (۱)» و بلاغ مبین یعنی رساندن پیام به صورت روشن و بدون هر گونه ابهام.

۲- فقط از خداوند باید گفت نه از هیچ کس دیگر. قرآن کریم می فرماید: «الذین یبلغون رسالات الله (۲)» و البته پیام خداوند همان چیزی است که در قرآن و سنت بیان شده است. پس فقط از قرآن و حدیث بگوئیم.

۳- باید با ملایمت و نرمی با طرف مقابل سخن گفت و از بکارگیری تندى و خشونت پرهیز کرد؛ زیرا نرمی و ملایمت اثر و نتیجه مطلوب تری دارد. قرآن کریم می فرماید: «وقولا له قولاً لینا لعله یتذکر او یخشی» (۳).

۴- از اثر بخشی تبلیغ نباید نا امید بود هر چند طرف خطاب فرعون باشد. «لعله یتذکر او یخشی» (۴).

۵- تکیه گاه مبلغ در مقام تبلیغ فقط باید خداوند باشد. پس امید به کسی جز او نباید داشت. «علیه توکلت» (۵).

۶- امید و حرکت مبلغ همیشه باید به سوی خداوند باشد. «والیه انیب» (۶).

۷- توفیق و مساعدت را فقط از خداوند باید خواست. «وما توفیقی الا بالله» (۷).

۸- دلسوز و جدی بودن و خود را برای نجات و هدایت مردم به آب و آتش زدن از ویژگی های مبلغان موفق است. «حریص علیکم» (۸).

۹- در تبلیغ باید از روی عشق و علاقه و با محبت و مهربانی با مردم رفتار کرد. «رؤوف رحیم» (۹).

۱۰- در برابر دشمنان قسم خورده و بی رحم، باید قاطع و سازش ناپذیر و نسبت به مؤمنان باید مهربان و دلسوز بود. «اشداء علی الکفار رحماء بینهم» ۱۰.

۱۱- مبلغ باید با تمام وجود خود را از مردم بی نیاز بداند و به آنان اعلام کند که پاداش و مزد نمی خواهد. «قل لا استلکم علیه اجرا» ۱۱.

۱۲- حلم و بردباری مبلغ باید بی نظیر بوده، مناسب، درست و صحیح برخورد کند. «انک لعلی خلق عظیم» ۱۲.

۱۳- همه مبلغان باید به فکر انجام وظیفه باشند، نه به فکر اثر گذاری حتمی، فقط باید به وظیفه و تکلیف فکر کرد. «وما علی الرسول الا البلاغ» ۱۳.

۱۴- شایسته است که مبلغ دینی با فصاحت صحبت کند، کلمات زیبا را به کار برد و از کلمات و عبارات غیر متعارف استفاده نکند. «واخی هارون هو افصح منی لسانا» ۱۴.

۱۵- در برخورد با مشکلات جسمی، روحی، زیستی، اجتماعی و غیره باید محکم، ثابت و بدون سستی بود و در مقابل سنگ اندازی ها استقامت ورزید. «فاستقم کما امرت» ۱۵.

۱۶- مبلغ نباید همیشه اثرپذیر بوده و همزنگ محیط و مردم شود، بلکه در برخی از موارد باید مرز خود را از آنان جدا کند. «فقل لی عملی ولکم عملکم (۱۶)»، «لا اعبد ما تعبدون» ۱۷.

۱۷- خیر خواهی در تبلیغ از ویژگی های پیامبران است. «ابلقم رسالات ربی وانصح لکم» ۱۸.

۱۸- در مقام تبلیغ باید امانت را رعایت کرد . «ناصح امین.»

۱۹- هدف مبلغ از تبلیغ باید اصلاح امور و مبارزه با فساد باشد و در مقام اصلاح طلبی تمام توان و امکانات خود را بکار گیرد . «ان ارید الا الاصلاح ما استطعت» .۱۹»

۲۰- مبلغ باید به آنچه می گوید پایبند باشد و مردم از او عمل بینند . «ما ارید ان اخالفکم الی ما انهکم عنه» .۲۰»

۲۱- برای موفقیت در تبلیغ باید فقط خوف خدا را در دل داشت و نترسید . «والذین یبلغون رسالات الله ویخشونه ولا یخشون احدا الا الله» .۲۱»

۲۲- مبلغ موفق کسی است که در مقام تبلیغ بر مصائب و ناملایمات صبور بوده، و از کوره در نرود و دلسرد و ناامید نگردد . «فاصبر کما صبر اولوالعزم من الرسل (۲۲)» ، «ولنصبرن علی ما اذیتموننا (۲۳)» ، «واصبر وما صبرک الا بالله (۲۴)» ، «واصبر علی ما یقولون» .۲۵»

۲۳- در مقام تبلیغ باید هم بشیر بود و هم نذیر «بشیرا ونذیرا» ، نه باید مردم را ناامید کرد و نه به کلی امیدوار، بلکه باید آن ها را میان بیم و امید و خوف و رجاء نگه داشت.

۲۴- از بدان، به خصوص بدان فامیل باید فاصله گرفت و راه را از آن ها جدا کرد . «انی بری ء منک» .۲۶»

۲۵- مبلغ موظف است در برابر اهل فسوق و فجور موضع بگیرد و از اعمال آنان اعلام براءت کند . «انی بری ء مما تعملون (۲۷)» ، «انی بری ء مما تشرکون» .۲۸»

۲۶- تواضع و فروتنی نسبت به پیروان و هدایت یافتگان، از مهم ترین نکات در برخوردهای اجتماعی است. «واخضع جناحک لمن اتبعک من المومنین» ۲۹.»

۲۷- روحانی وظیفه شناس در مقام تبلیغ دین موظف است به اهل ایمان بها دهد و آن ها را به سرمایه داران و متکبران نفروشد. «ولا تطرد الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی» ۳۰.»

۲۸- چه زیباست که تبلیغ کننده از معارف دین، در مقام بندگی و عبادت بهتر از دیگران و سر مشق دیگران باشد. «فانا اول العابدین» ۳۱.»

۲۹- مبلغ باید در آنجا که خداوند اجازه می دهد، به افکار عمومی احترام بگذارد و با مردم در مسائلی که مربوط به خودشان و زندگی شان است مشورت نماید و خود سرانه عمل نکند. «وشاورهم فی الامر» ۳۲.»

۳۰- در تبلیغ باید از خانواده خود و اصلاح و تربیت و هدایت آنان غافل نبود، بلکه باید از آنان شروع کرد. «وامر اهلک بالصلاة» (۳۳) « ، «وانذر عشیرتک الاقربین» ۳۴.»

۳۱- در هیچ لحظه ای نباید از شر و مکر اهل مکر غافل شد. برای رهایی از دست آنان، خداوند بهترین پناهگاه است. «قل اعدوئ برب الناس (۳۵) ، «قل اعدوئ برب الفلق» ۳۶.»

۳۲- تقویت کردن قدرت تعقل طرف مقابل و به کار انداختن آن در مقام استدلال یکی از راه های انتقال مفاهیم اعتقادی و اثبات اعتقادات است. «فاسئلوهم ان کانوا ینطقون (۳۷) ، «فلما جن علیه الیل رءا کوکبا قال هذا ربی فلما افل قال لا احب الافلین» ۳۸.»

۳۳- در مقام استدلال می توان با سؤال کردن فطرت خفته مخاطب را بیدار ساخت . «تعبدون ما تحتون (۳۹)» ، «تعبدون من دون الله ما لا ينفعكم ولا يضركم (۴۰)» ، «او لو كان ابائكم لا يعقلون شيئاً ولا يهتدون» (۴۱)»

۳۴- استقامت و ماندن تا آخرین وضعیت، و تنها نگذاشتن مردم، مورد تاکید است . «وذالنون اذ ذهب مغاضبا فظن ان لن نقدر عليه فنادی فی الظلمات ان لا اله الا انت سبحانك انی كنت من الظالمين» (۴۲)»

۳۵- عدم اظهار نیاز به مردم - حتی در شدت و نیاز - و بردن حاجات به پیشگاه قاضی الحاجات از ویژگی های معنوی مبلغان راستین است . «رب انی لما انزلت الی من خیر فقیر» (۴۳)»

۳۶- صراحت لهجه، شفاف سخن گفتن و پرهیز از سخنان دو پهلو، تاثیر بیشتری در انتقال پیام دارد . «انی بری ء مما تعملون (۴۴)» ، «انی لعملكم من القالین (۴۵)» ، «اف لكم ولما تعبدون من دون الله» (۴۶)»

۳۷- برای استدلال و بیان حجت باید زمینه سازی کرد . «فنظر نظرة فی النجوم فقال انی سقیم (۴۷)» ، «فراغ الی الهتهم فقال الا تاكلون» (۴۸)»

۳۸- بیان نقاط مثبت جنبه حق، می تواند مخاطب را در استدلال برای حق، بهتر قانع کند . «الذی خلقنی فهو یهدین والذی هو یطعمنی ویسقین واذا مرضت فهو یشفین» (۴۹)»

۳۹- مبلغ نباید فضائلی را برای خود ادعا کند که در او وجود ندارد . «ولا اعلم الغیب ولا اقول انی ملک» (۵۰)»

۴۰- همتا دانستن خود با خصوصیات مادی و انسانی مردم و اعلام این همتا انگاری برای آنان، شبهات را از دل آنان زدوده و بر اعتمادشان خواهد افزود . «سبحان ربی هل كنت الا بشرا رسولا» (۵۱)»

۴۱- دعوت یک روحانی فقط باید برای خدا و به سوی خدا باشد نه به سوی خود یا گروه و باند خود . «ومن احسن قولاً ممن دعا الى الله وعمل صالحاً وقال اننى من المسلمين» .۵۲»

۴۲- با بیان جملات امید بخش می توان روح مقاومت را در مردم زنده کرد . «وقال موسى لقومه استعينوا بالله واصبروا ان الارض لله يورثها من يشاء من عباده والعاقبة للمتقين» .۵۳»

۴۳- بیان نعمت های الهی و تذکر دادن نسبت به آن ها، روحیه تعبد و خداگرایی مردم را تقویت می کند . پس باید همچون انبیاء الهی نعمت های الهی را برشمرد و نسبت به آن ها آگاهی داد . «قال اغیر الله ابغیکم وهو فضلکم علی العالمین (۵۴) » ، «اذکروا نعمه الله علیکم اذ انجیکم» .۵۵»

۴۴- می توان حوادث و تحولات گذشته را بیان کرد و خوبی ها و بدی ها را با یکدیگر مقایسه نمود، تا مردم با توجه به تجربه های گذشته متذکر شوند . «وذکرهم بایام الله» .۵۶»

۴۵- اگر مبلغ دینی می خواهد موقتا جایی برود و مدتی در میان مردم نباشد، بهتر است کسی را که مورد اعتماد باشد به جای خود مشخص کند و او را توجیه کرده، راهنمایی های لازم را نسبت به او انجام دهد . «وقال موسى لاختیه هارون اخلفنی فی قومی واصلح ولا تتبع سبیل المفسدین» .۵۷»

۴۶- حال که خداوند متعال توفیق تبلیغ دین را داده است، باید نسبت به این توفیق الهی شاکر بود . «یا موسی انی اصطفیتک علی الناس برسالاتی وبکلامی فخذ ما اتیتک وکن من الشاکرین» .۵۸»

۴۷- مبلغ باید نسبت به دستورات الهی جدی و محکم باشد و با شدت، قوت، صلابت، جدیت، حساسیت و غیرت دینی آن ها را تبلیغ کرده و در عمل به عرصه ظهور برساند . «فخذها بقوة (۵۹) » ، «یا یحیی خذ الکتاب بقوة» .۶۰»

پی نوشت ها:

۱ (عنکبوت/۱۸).

۲ (احزاب/۳۹).

۳ (طه/۴۴).

۴ (همان).

۵ (هود/۸۸).

۶ (همان).

۷ (همان).

۸ (توبه/۱۲۸).

۹ (همان).

۱۰ (فتح/۲۹).

۱۱ (انعام/۹۰).

۱۲ (قلم/۴).

۱۳ (مائده/۹۹).

۱۴ (قصص/۳۴).

۱۵ (کافرون/۲).

۱۶ (یونس/۳۴).

۱۷ (کافرون/۲).

۱۸ (اعراف/۶۲).

١٩ (هود/٨٨).

٢٠ (همان).

٢١ (احزاب/٣٩).

٢٢ (احقاف/٣٥).

٢٣ (ابراهيم/١٢).

٢٤ (نحل/١٢٧).

٢٥ (مزل/١٠).

٢٦ (حشر/١٦).

٢٧ (شعراء/٢١٦).

٢٨ (انعام/٧٨).

٢٩ (حجر/٨٨).

٣٠ (انعام/٥٣).

٣١ (زخرف/٨١).

٣٢ (آل عمران/١٥٩).

٣٣ (طه/١٣٢).

٣٤ (شعراء/٢١٤).

٣٥ (ناس/١).

٣٦ (فلق/١).

٣٧ (انبيا/٦٦).

٣٨) انعام / ٧٦.

٣٩) صافات / ٩٥.

٤٠) انبياء / ٦٦.

٤١) بقره / ١٧٠.

٤٢) انبياء / ٨٧.

٤٣) قصص / ٢٤.

٤٤) شعراء / ٢١٦.

٤٥) شعراء / ١٦٨.

٤٦) انبياء / ٦٧.

٤٧) صافات / ٨٩ - ٨٨.

٤٨) صافات / ٩١.

٤٩) شعراء / ٨٩.

٥٠) هود / ٣١.

٥١) اسراء / ٩٣.

٥٢) فصلت / ٣٢.

٥٣) اعراف / ١٢٨.

٥٤) اعراف / ١٤٠.

٥٥) ابراهيم / ٦.

٥٦) ابراهيم / ٥.

۱۴۲/اعراف/۵۷.

۱۴۴/اعراف/۵۸.

۱۴۵/اعراف/۵۹.

۶۰) مریم/۱۲.

منبع :

مجله مبلغان